

Mackenzie Printery

A NYOMDAIPAR ÖRÖKSÉGE KANADÁBAN

Matusek-Faludi Viktória

A Mackenzie Printery and Newspaper Museum, amely a kanadai Niagara-on-the-Lake festői Queenston falujában található, egyedülálló betekintést nyújt a nyomdaipar több mint ötszáz éves történetébe.

A William Lyon Mackenzie egykori otthonában működő múzeum a 19. századi nyomtatási technológiák élő emlékműve, ahol a látogatók működőképes nyomdagép-matuzsálemekkel, köztük Kanada legrégebbi, Louis Roy-féle fa sajtójával ismerkedhetnek meg.

A múzeum William Lyon Mackenzie, Toronto első polgármestere és az 1837-es Felső-Kanada lázadás vezetőjének egykori otthonában kapott helyet. Mackenzie 1824-ben itt indította el a *Colonial Advocate* című újságot, amely a politikai és társadalmi reformok szószólója volt. A kéthetente megjelenő lap 250 előfizetőjével jelentős hatást gyakorolt a korabeli közvéleményre, és

a kanadai független sajtó bölcsőjeként szolgált. Kanada legnagyobb működő nyomdaipari múzeumának otthont adó ház 1950-ben vált történelmi múzeummá, és a Niagara Parks Commission tulajdonában működik.

A múzeum különlegessége, hogy a kiállított gépek, köztük nyolc antik sajtó és egy működő linotype szedőgép, mind működőképesek. A látogatók nemcsak megtekinthetik, hanem ki is próbálhatják a kézi betűszedést és a nyomtatást, így közvetlen kapcsolatba kerülhetnek a nyomdaipar múltjával. A múzeum szezonálisan, májustól októberig tart nyitva, vezetett túrák keretében mutatva be a nyomtatás történetét.

LOUIS ROY-FÉLE SAJTÓ

A Mackenzie Printery gyűjteményének ékköve a Louis Roy-féle fa sajtó, amely Kanada legrégebbi nyomdagépe, és a világon fennmaradt hét, fából

készült sajtó egyike. Az 1760 körül készült sajtó, amelynek robusztus fa konstrukciója a korabeli kézműves munka csúcsát képviseli, miközben egyszerű, de hatékony mechanizmusa lehetővé tette a precíz nyomtatást. A fa váz ellenállt a nyomtatás során fellépő mechanikai igénybevételnek, míg a kézi erőátviteli rendszer egyenletes nyomást biztosított. A restaurálás során a fa alkatrészek konzerválása és a mechanikus elemek karbantartása különleges figyelmet igényelt, hogy megőrizze a gép eredeti karakterét és funkcionalitását.

Ezt a gépet használták Ontario első újságának, a *The Upper Canada Gazette, or American Oracle*-nak a nyomtatására, valamint Kanada korai törvényeinek, köztük az 1793-as rabszolgaság-ellenes törvénynek a publikálására.

A KIÁLLÍTÁS LEGFONTOSABB DARABJAI

A múzeumban kiállított nyolc történelmi sajtó és a linotype szedőgép a nyomdaipari technoló-

gia különböző korszakait képviseli. Az alábbiakban a legfontosabb műszaki jellemzőket tekintjük át:

Louis Roy-féle fa sajtó

Az 1760 körüli konstrukció a kézi nyomtatás csúcsát jelenti. A fa váz és a karos mechanizmus egyszerű, de hatékony erőátvitelt biztosít, amely a korabeli nyomtatási sebességet és minőséget forradalmasította. A sajtó óránként körülbelül 50–100 nyomat előállítására volt képes, attól függően, hogy milyen típusú nyomtatványt készítettek.

Linotype

A 20. század elejéről származó linotype a gépesített betűszedés mérföldköve. Ez a komplex gép forró ólom felhasználásával öntött betűsorokat, jelentősen felgyorsítva a nyomóforma-készítési folyamatot. A múzeumban működő linotype ritkaságnak számít, mivel az 1970-es években a technológia elavult, és sok hasonló gépet megsemmisítettek. A linotype működése különleges karbantartást igényel, mivel az ólom használata szigorú biztonsági előírásokat követel.

Egyéb történelmi sajtók

A gyűjteményben található tégelysajtók és más mechanikus gépek a 19. és 20. századi nyomtatási technológiák sokszínűségét mutatják be. Ezek a gépek különböző nyomtatási kapacitással és rugalmassággal rendelkeztek, lehetővé téve könyvek, újságok és plakátok előállítását.

A múzeum gépeinek működőképessége a gondos karbantartás és restaurálás eredménye. A restaurálási folyamat, amely során modern korrózióvédő technikákat és kenőanyagokat alkalmaztak, miközben ügyeltek a történelmi hitelesség megőrzésére.

INTERAKTÍV ÉLMÉNY ÉS MÚZEUMPEDAGÓGIA

A Mackenzie Printery egyik legnagyobb vonzereje az interaktív élmény, amely lehetővé teszi a látogatók számára, hogy kipróbálják a kézi betűszedést és a nyomtatást. A képzett személyzet és önkéntesek által vezetett bemutatók során a látogatók megtanulhatják, hogyan működik a mozgatható betűszedés, és saját nyomtatottakat készíthetnek a történelmi sajtókon.

A múzeumpedagógiai programok a nyomdaipar történetének szélesebb kontextusát is bemutatják, hangsúlyozva a nyomtatás társadalmi és kulturális hatásait. A *Colonial Advocate* például nemcsak technológiai, hanem politikai jelentőséggel is bír, hiszen Mackenzie reformista nézetei hozzájárultak a kanadai demokrácia fejlődéséhez. A múzeum programjai a mérnöki tudás és a történelmi kontextus összekapcsolásával inspirálják a látogatókat.

A MÚZEUM KULTURÁLIS JELENTŐSÉGE

A Mackenzie Printery nemcsak a nyomdaipari technológia, hanem a kanadai történelem és kultúra szempontjából is kiemelkedő. A William Lyon Mackenzie által alapított *Colonial Advocate* a

független sajtó és a politikai reformok szimbóluma volt, amely hozzájárult a felelős kormányzás eszméjének elterjedéséhez Kanadában. Mackenzie őt akácfát ültetett a ház elé, hogy megemlékezzen a Felső-Kanada függetlenségéért folytatott küzdelemről; ebből kettő ma is él, tovább erősítve a helyszín történelmi auráját.

Sötét, besült képek? Fakó, élettelen a nyomtat?

A hiba rendszerint nem a nyomtatásban, hanem a helytelen előkészítés területén található.

Hiába néz ki jól az anyag a megrendelő képernyőjén, ez nem szavatolja, hogy nyomtatásban is megfelelő lesz az eredmény. Különösen nagy az esély a kellemetlen meglepetésekre, ha a kivitelezés mázolatlan papírra történik, ahol a jelentős mennyiségű optikai fehérítő hatása is erőteljesen érzékelhető.

A megoldás: **professzionális képfeldolgozás és nyomdai előkészítés** a nyomtatási körülmények figyelembevételével.

Ha már látszik, hogy gond lesz a leadott anyaggal, a grafikus pedig tanácstalan: hívjon minket! Akár egy nap alatt csodát teszünk, és nyomható anyagot varázsolunk egy menthetetlennek tűnő PDF-ből is!

colorcom

+36 1 453 2478 colorcom.hu

